

מסורת הש"ס

בשלושה פרקים פרק רביעי תענית

לא.

עין משפט
גר מנזה

6) נרסח מח, 7) כי
קבל, 8) נרבי ע"י דמחל, 9)
ד' וז"ל יוסף ק"ח כי נרבי
לוקח, 10) נרבי ע"י דמחל, 11) נרבי
לחמא אלא ק"ח לחמא מ"י יוסף
מ"י רב יוסף תקבריה
אמיה, 12) וי' ופסחה פ"ב
יב"ד, 13) וי' ופסחה פ"ב
14) וי' ופסחה פ"ב, 15) ונבלה
ע"ל א"ל י"ך נכנסה וי' ע"י
פ"ר"י תורה ונחמיה י"א.
וכפשה מנ"י, 16) וי' ופסחה
לחמא ד"ה לרבינן.

לאוהו שירלה יעלו. הושע בן אלה
ד' י' ויעש הרע בעיני ה' רק
דקלמנר רק בעטל את הפרוקולאות
וואמר לאחיה שירלו יעלו:
הרוגי ניסר. נפרק הנזקין (גיטין
דף 110): **מלכרוס.** לפי
שהן לחין ומאוחו האמן אין כח
בחמה לייבשן ומיישין מפני
התולעת לפי שפן שיש בו תולעת
פסול למערכה כדלמרינן (מדות
פ"ב מ"ה): **יוס סכר מגל.**
שצירת הגרון שפסק החוטב
מלתטוב עזים: **מכאן ואילך.**
ממשה עשר כזב ואילך דמוסיף
ליות על הימים לעסוק במורה
יוסף חיים על חייו: **דלא**
יוסף. לעסוק במורה בלילות:
סקבריה אימיה. כלומר ימות
בלל עמו: **כס מנך.** אף על פי
שהיה לה שאלת מנת כהן גדול
כו' שלא לבייש את השאלת
מתוך שאין לה: **מכס כהן**
גדול. שהוא קרוב וסמוך למלכות:
סגן. כהן משבו ממנה מתח כהן
גדול להיות תחתיו ביום הכפורים
אם ירע פסול ככהן גדול
ביום הכפורים ישמש זה הסגן
תחתיו: **משום מלמחה.** הוא הכהן
המכריז במלמחה (ט"ו האש הירא
וכך הלכנו וגו' (דברים כ): **אפילו**
מקופלין ומונחין בקופסא. אישקריין:
לריבין עבילה. כולן שלא לבייש את
שצריכה עבילה: **שאין אשה אלא**
לנבים. אם נתיך יהו מיוחסין הכל
קופלין עליהם בין זכרים בין
נקבות: **על מנע שפעטורנו**
נוסובים. שאחרי הגיושן חתנו
לנו תכשיטין, ומילתא בעלמא הוא
דלמרי כלומר ובלבד שמתנו לנו
מלבושים נאים: **מחול.** סביב לשון
מחול הכרס (בלא"ס פ"ד מ"א):

תיקנו ביבנה הטוב והפטיב. פירוש בנצרת המזון ומש"ה תקנו
וימר על היין הטוב והמטיב עפי מנשאר דברים לפי
שהיו נכמו נגד נכרס ולא נכמו: **יום חבד מגל.** פירוש
שמועין מלכרות עזים למערכה פירוש משום שחלש כמה של
חמה ומגדלן התולעים חלילות
ועזים מתולעים פסולים למערכה
כדלמרי (במדות) (פ"ב מ"ה)
שהכניסו בעלי מומין הם מנקרים
העזים ומסירין העזים מתולעים
שפסולות למערכה:
דלא מוסיף יאסף. פי' אוחו
שאינו מוסיף מן הלילות על
הימים יאסף: **מאי יאסף תקבריה**
אימיה. תימה וכי היה מוסף מאי
יאסף אלא נראה לומר דלא מוסיף
אלא לעולם הוה ידע דיאסף הוא
יסף (6) ומיהא קעמי גמלא מאי יוסף
אלא לעולם הוה ידע דיאסף הוא
לשון מיתה כדכתיב (נדרשין מט)
ויגוע ויאסף אל עמו: **כל אחד**
ואחד מראה הקדוש ברוך הוא
כאלעזר שנאמר הנה אלהינו זה
קיינו לו וגו' נגילה ונשמחה בישועתו:
הדרן עלך בשלושה פרקים
וסליקא לה מסכת תענית

רבינו הננאל
ר' מנחם (אמר) יוס
ושמחו (הרוגי ניסר) ביה
לקבורה. וכו' ביום היקנו
הטוב והמטיב, הטוב שלא
הסירחו והמטיב שנתנו
לקבורה. יוס שפסקין בו
לכרות עצים למערכה,
בדמיון (י"א) הגדול אומר
מט"ו חבד כש כחה של
חמה ולא היו בורחין עצים
למערכת פסני שאין יבשין.
ובין שאין יבשין פתליין.
וקא, יוס חבד מגל.
כלומר, משה אין אנו
עדיין מגל לחתור בו
עצים. [מכאן ואילך]. פי'
מט"ו חבד, מי שמוסיף מן
הלילה ליום, כלומר, עובר
בלילה ושותה שכבר האריך
הלילה, ומי שלא יוסף
הקבריה אימיה, שאינו מן
החכמים שגודלין שיהו
מטיבין בעולם (זהו)
הדרן עלך
בשלושה פרקים

תורה אור השלם

1. ואמר ביום הרעה ובה
יושענו זה קיינו לו
יושענו זה קיינו לו
נגילה ונשמחה
בישועתו: ישעיהו כה ט

הגהות הב"ח

(6) תיב"ד ד"ה מאי כו' נלא
מוסיף יאסף ומשום הדי
קעמי מנחמא:

לעזי רש"י

אישקריין. קופסה וכעיקר
הלכשיטוס.

מוסף רש"י

ואמר רבי מתנה כו'. ולק
שמי שזכר לקריה ובלא
הסירחו ורשעים ב"ב כ"א. נרסח
הטוב והמטיב. נרסח
הטוב והמטיב שנתנו
המזון תקנו לחתור היום,
דמן המורה אימיה אלא
שלא לחטות, כדנפקא לן
מהאי קרא ונכרת את
ה' אלהיך על הארץ וגו'
(שם). משקן ועד ט"ו נבל
עצים. חכמים עזים ללוק
היו חכמים לכל השנה, מחלן
ואילן תשס כח החמה, יש
בעלים מלמחים ומעלין עטן
וגם יגלו מלמח ומדלחתינן

כדכתיב אימיה ר' יעקב נר אלה נכס ר' יוסי אימר שנה טיה זמן קולא למחנה של ען שנחלל בו תולעת פסול למחנה
וכל ען שהוא נקלף איש טושה מלמחה, ואוחו יוס שפסקו היו שמתים לפי שנחלו יוס היו מלמחין מטה נגילה
כחלל (שם). יום חבד מגל. שנכתיב הקדושות שאין לוקח עוד כהן החוטב עזים (שם). דמוסיף. מן הלילה על היום
לשנת, יוסף. ימים כדכתיב (דברים כ) כי הוא חייך, ומתיב (מגל ג) כי אורח ימים ושנת חיים ובלעז יוספי לך, שממך שחללת מלחמים והימים מתקלפין לך לעסוק בלמחוד גם בלילה (רש"י ב"ב ע"ג). הדרן עלך מסכת תענית

ומכאן זה לוח ואומרם. הנה אלהינו זה קיינו לו וישוענו זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו.
הדרן עלך בשלושה פרקים

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדרן עלך מסכת תענית והדרן עלך. דעתך עלך מסכת תענית ודעתך עלך. לא תנחשי מינך מסכת תענית ולא תתנשי מינך לא בעלמא הדרן ולא בעלמא דאתי:
יאמר בן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. הנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי
בר פפא אבא מרי בר פפא רפרס בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפסיפות עמך בית ישראל. ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך יודעי
תורתך מאובי תחכמי מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיקי למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי גם חייאתי: ברוך אתה יי למדני
חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו
משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם
רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:
יהי רצון מלפניך יי אלהי בשם שעזרתני לסים מסכת תענית בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את
כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולרועי שלא תמוש התורה מפני ומפי רועי ורועי עד עולם.
ותתקיים בי בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמר עליך והקיצות היא תשיחך. כי בי רבו ימיי ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימיה בשמאלה עשר וכו':
יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא, ולאחאי מתאי, ולאספקא לחיי עלמא, ולמבנא קרתא דירושלם, ולשכלל היכליה בגוה, ולמקער
פולחנא נורבא מוארעא, ולאחבא פולחנא דשמיא לאתריה, ומליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה, וינצמח פרקנה ויקרב משיחיהו. בחיכוך וביומיוכוך
ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מקבר לעלם ולעלמי עלמאי. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתחדר
ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבתא ונחמתא דאמירן בעלמא, ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון
ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באורייתא, די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר, יהא להון ולכוון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי
וחיי אריכי ומוזני ריחיי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן:
עושה שלום במרומוי הוא ברחמי יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: